

Høyringsnotat – ny lov om gruvedrift på havbotnen

Interessa for å utvinne mineralar frå havbotnen er aukande, og Naturvernforbundet er einige i at det er på tide å få på plass eit regelverk. Vi meiner derimot at lovforslaget som er på høyring ikkje er tilstrekkeleg til å hindre alvorlege miljøødeleggingar og ivareta sårbar natur.

På grunn av manglande kunnskap om naturverdiane på havbotnen og dei potensielle negative miljøkonsekvensane av mineralutvinning, ber vi om at det blir innført ein moratorium mot gruvedrift på havbotnen til det nødvendige kunnskapsgrunnlaget er på plass. Aktive hydrotermale ventilar (svarte skorsteinar) må få varig vern mot mineralutvinning.

Bør vi opne opp for gruvedrift på havbotnen?

Vi stiller spørsmålsteget med formålet til loven, å «legge til rette for undersøkelse og utvinning av mineralforekomster på kontinentalsokkelen» (§1-1) utan at det først har vore diskutert om det i det heile er miljømessig forsvarleg, eller ressursmessig nødvendig, å opne opp for gruvedrift på havbotnen. Med tanke på dei store miljøbelastningane havet allereie er utsett for, vil vi oppfordre til å bruke ressursane på å redusere forbruket av mineral, auke attvinninga og legge til rette for betre utnytting av ressursane i eksisterande gruvedrift, framfor å utsette havet for endå større belastning.

(U)aktuelle område for mineralutvinning på norsk sokkel

I høyringsutkastet blir det vist til at den midtatlantiske ryggen, spesielt nord-nordøstover frå Jan Mayen til Framstredet mellom Svalbard og Grønland (Mohnsryggen), samt brattskrentane av Jan Mayen-ryggen og Vøyringsutstikkeren, rundt Yermakplatået i Polhavet og rundt Bouvetøya er dei mest lovande områda for mineralutvinning på havbotnen. Dette er svært sårbare og verdifulle arktiske og antarktiske havområde som allereie opplever ein stor miljøbelastning. Oppgraving av havbotnen, sedimentskyer, forstyrning av dyreliv, toksiske effektar i vassøyla og endra hydrologiske forhold er nokre av effektane desse sårbare økosystema kan bli utsette for viss det blir gitt løyve til mineralutvinning her.

Bouvetøya

I Merknader til § 1-3 står det at det ikkje vil være aktuelt å tillate verken undersøkingar eller utvinning i freda område. Bouvetøya og dei nærliggjande territorialfarvatna blei freda som naturreservat i 1972, og vi meiner derfor at det heilt klart ikkje kan vere aktuelt å vurdere mineralutvinning rundt Bouvetøya, sjølv utanfor territorialfarvatnet.

Polhavet

Dei norske områda i Antarktis er unntatt føresegnene i lovutkastet fordi all mineralaktivitet her er forbode etter artikkel 7 i Miljøprotokollen til Antarktistraktaten. Vi meiner dei same omsyna burde tas også for Arktis. Miljøet i Arktis er sårbart og påverkast lett av menneskeleg aktivitet, både direkte og indirekte. Effektar av klimaendringane er ekstra store i Arktis, med smelting av havis og endring i stabiliteten i hav og luft. I tillegg kjem påverknadar frå skipstrafikk, fiske og oljeaktivitet. Det siste det sårbare arktiske miljøet treng er endå større inngrep og menneskeleg påverknad. Mineralutvinning rundt Yermakplatået i Polhavet burde derfor vere heilt uaktuelt.

Den midtatlantiske ryggen

Der interessa så langt er størst for mineralutvinning er områda med hydrotermale ventilar/svarte skorsteinar langs den midtatlantiske ryggen. Bakteriar som lever her er første ledd i unike næringskjeder som kan innehalde ei lang rekke artar som framleis er ukjende for vitskapen. Lokeslottet er den førekomsten som inneheld dei største mineralavsettingane som til no er påvist i Norskehavet. Dette er også der det er påvist det mest unike økosystemet, med ein fauna som er særeigen også blant djuphavsområda, med fleire endemiske artar. Noko av det spesielle med økosystem rundt hydrotermiske ventilar er nettopp at dei er veldig varierte. Det er derfor nødvendig med grundige studiar av kvar lokalitet, ettersom variasjonen i biologi og artssamansetting kan vere enorm.

Området med den midtatlantiske ryggen nord-nord-austover frå Jan Mayen til Framstredet fell saman med den arktiske front, området der det varme vatnet frå Atlanterhavet møter det kalde og mindre salte vatnet frå Arktis. Forvaltningsplanen for Norskehavet peikar ut dette området som ekstra verdifullt på grunn av høg produktivitet og høg biodiversitet. Oppblomstring av planteplankton gir opphav til store mengder dyreplankton som krill og raudåte, som igjen er næring for fisk, sjøfugl og sjøpattedyr, mellom anna fleire kvalartar. Dette gjere Norskehavet til eit av verdas mest produktive havområde og eit svært viktig oppvekstområde for rike fiskeressursar.

For å avgrense spreiding av avgangsmassar blir det i høyringsutkastet foreslått deponering så nærme havbotnen som mogleg, og i område som er lite utsett for straum. Dei aktuelle områda i Norskehavet er kjenneteikna nettopp ved dei sterke havstraumane som møtast og omveltingane som skjer i vassmassane, og burde også derfor vere uaktuelle for mineralutvinning.

Vern av spesielt sårbar og verdifull natur

Mange identifiserte mineralførekomstlar ligg på kontinentalsokkelen utanfor territorialfarvatnet. Som Miljødirektoratet påpeikar i sitt høyringsinnspel, manglar vi her eit rettsleg rammeverk for vern av spesielt sårbare og verdifulle areal, ettersom relevante bestemmelsar i naturmangfaldlova ikkje er gjort gjeldande utanfor territorialfarvatnet.

Spesielt er det viktig at alle aktive hydrotermale ventilar (svarte skorsteinar) med tilhøyrande unike økosystem blir varig verna mot inngrep.

Konklusjon

Dei mest artsrike og unike områda er ofte der det er stor geologisk aktivitet, dei same områda som er mest interessant for mineralutvinning. Gruvedrift i desse områda vil ha store negative miljøeffektar og kan føre til utrydding av artar vi ikkje ein gong kjenner til. Ingen av områda som er nemnt som spesielt attraktive for mineralutvinning på norsk sokkel i dette høyringsutkastet vil vere forsvarleg å utvinne av omsyn til miljøet. Det nye lovforslaget er for svakt til å kunne hindre store naturødeleggingar som følgje av mineralutvinning på havbotnen, og vi veit ikkje kor mykje større belastning havet toler. Det er derfor ikkje forsvarleg å opne opp for gruverdrift på havbotnen. Det må innførast eit moratorium, og ressursar må i staden settast inn på betre utnytting av ressursane frå eksisterande gruverdrift, betre gjenvinning av mineral og lågare forbruk. Då vil det heller ikkje vere behov for å utvinne mineral frå havbotnen.